

Versie 2024

Koepel
Adviesraden
Sociaal Domein

Workshop 'Inzicht in Jeugdwet'

Door: Marieke Meeuwenoord

© Koepel Adviesraden Sociaal Domein

Waarom een jeugdwet?

- We willen graag dat alle jeugdigen gezond en veilig opgroeien en zich zo goed mogelijk ontwikkelen.
- Als opgroeien of opvoeden niet vanzelf gaat, moet hulp beschikbaar zijn.
- Dit wordt geregeld in de jeugdwet.

Voor wie is de jeugdwet?

- In principe voor alle jeugdigen in de leeftijd van 0 tot 18 jaar
- Hun ouders

Maar:

- Jeugdhulp bij ongeboren kinderen is in uiterste gevallen ook mogelijk.
- In bepaalde gevallen is verlengde jeugdzorg tot 23 jaar mogelijk.

Invoering van de Jeugdwet

Sinds 2005: Wet op de jeugdzorg

Deze regelde de aanspraak op, toegang tot en bekostiging van de jeugdzorg. Landelijk via Bureau Jeugdzorg.

Vanaf 2015: De Jeugdwet

Vervangt de wet op de jeugdzorg.

Gemeenten worden verantwoordelijk voor de uitvoering van de wet. Ook de jeugdbescherming en jeugdreclassering maken onderdeel uit van de wet.

Financiering door het Rijk via het gemeentefonds.

Jeugdhulpplicht gemeenten

- Gemeenten hebben de plicht om jeugdhulp en ondersteuning te bieden. Bijvoorbeeld aan jongeren met een beperking, een stoornis, psychische problemen of opgroei problemen.
- Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het beschikbaar stellen van alle vormen van jeugdhulp. Bijvoorbeeld hulp aan huis, behandeling of verblijf.

Verantwoordelijkheid gemeente

Door die verplichting, de jeugdhulpplicht, moeten gemeenten in ieder geval:

- zorgen voor toegang tot jeugdhulp (bijv. bij jeugd- of wijkteams, Centrum voor Jeugd en Gezin of een praktijkondersteuner bij een huisarts);
- de jeugdige adviseren welke hulp het beste past en samen met de jeugdige de goede vorm van jeugdhulp kiezen;
- zorgen voor een doorverwijzing naar aanvullende specialistische (jeugd)hulp/jeugdbescherming/jeugdreclassering;
- zorgen dat de gekozen jeugdhulp ook echt beschikbaar is;
- zorgen dat de jeugdhulp van goede kwaliteit is.

Kwaliteitscriteria jeugdhulpaanbieders

- bieden verantwoorde hulp, die veilig, doeltreffend, doelmatig, en cliëntgericht is en afgestemd op de behoefte van het kind of de ouder;
- hebben kwalitatief en kwantitatief voldoende personeel zodat ze verantwoorde hulp kunnen bieden;
- werken met een familiegroepsplan, hulpverleningsplan of plan van aanpak;
- hebben een kwaliteitssysteem;
- werken met medewerkers die een VOG hebben;
- hebben een verplichte meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling;
- hebben een meldplicht bij calamiteiten en geweld;
- hebben een vertrouwenspersoon;
- hebben een klachtenregeling en -commissie;
- hebben een cliëntenraad.

Taak gemeenten

Gemeenten moeten onder andere:

- een beleidsplan voor preventie, ondersteuning, hulp en zorg opstellen;
- jeugdbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering organiseren;
- maatregelen voor de aanpak van kindermishandeling nemen;
- de samenwerking zoeken met andere sectoren zoals zorg, onderwijs, politie en justitie;
- vertrouwenspersonen aanwijzen voor jongeren en (pleeg)ouders die te maken hebben met jeugdhulpverlening.

Dit alles met als uitgangspunt of doel

Uitgangspunt en doelen Jeugdwet:

- Gebruik maken van de eigen kracht van jongeren, ouders en hun sociale netwerk;
- minder snel medicijnen voorschrijven en de zorgvraag terugbrengen;
- eerder (jeugd)hulp op maat bieden voor kwetsbare kinderen;
- samenhangende hulp voor gezinnen bieden: 1 gezin krijgt 1 plan met 1 regisseur;
- meer ruimte voor jeugdprofessionals en minder regeldruk bij hun werk.

Vereiste documenten

- Beleidskader
 - Vastgesteld door de gemeenteraad
- Verordening
 - Vastgesteld door de gemeenteraad
- Beleids-/uitvoeringsregels
 - Vastgesteld door college van burgemeester en wethouders
- Beschikking
 - Beslissing namens het college

Beleidskader

Periodiek door de gemeenteraad vastgesteld en omvat in ieder geval:

- wat de gemeentelijke visie en doelstellingen zijn van dit beleid;
- hoe dit beleid zal worden uitgevoerd, in samenhang met de verantwoordelijkheid t.a.v. de jeugdbescherming, en welke acties in de door het plan bestreken periode zullen worden ondernomen;
- welke resultaten de gemeente wenst te behalen, hoe gemeten zal worden of deze resultaten zijn behaald en welke outcomecriteria gehanteerd worden ten aanzien van jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen.

Participatie en de Jeugdwet

- De gemeente mag zelf bepalen hoe zij cliënten/inwoners bij beleid en uitvoering betreft.
- Dit gebeurt veelal in een adviesraad.
- Het beleidskader moet worden voorgelegd aan de samenwerkingsverbanden van de scholen in het primair en voortgezet onderwijs. Doel daarvan is overeenstemming en effectieve samenwerking met het onderwijs.

Verordening (1 van 2)

- Wordt door de gemeenteraad vastgesteld.
- Het is de wettelijke basis voor het geven van beschikkingen.
- Bij de voorbereiding van een verordening kan vaak gebruik worden gemaakt van een landelijk ontwikkeld model.
- Maar er zullen voornamelijk zelf keuzes moeten worden gemaakt. Want een verordening is een weerspiegeling van het beleidskader.

Verordening (2 van 2)

- De verordening omvat volgens de Jeugdwet in ieder geval:
 - a. de te verlenen individuele voorzieningen en overige voorzieningen, de voorwaarden voor toekenning en de wijze van beoordeling van, en de afwegingsfactoren bij een individuele voorziening;
 - b. de wijze waarop de toegang tot en de toekenning van een individuele voorziening wordt afgestemd met andere voorzieningen op het gebied van zorg, onderwijs, maatschappelijke ondersteuning, werk en inkomen;
 - c. de wijze waarop de hoogte van een persoonsgebonden budget wordt vastgesteld, en
 - d. voor de bestrijding van het ten onrechte ontvangen van een individuele voorziening of een persoonsgebonden budget, alsmede van misbruik of oneigenlijk gebruik van de wet.

Beleids-/uitvoeringsregels

- Vertaling van de wet en de verordening naar de uitvoering.
- Zij geven duidelijkheid aan de inwoner over de wijze waarop de gemeente haar plichten en bevoegdheden ten aanzien van de wet en de verordening uitvoert.

Aanvraag

- Kan op diverse manieren gebeuren.
Bij:
 - Gemeente (wijkteam/jeugdteam)
 - Centrum voor Jeugd en Gezin
- Melding is ook direct aanvraag.
- Gemeente moet aanvrager wijzen op:
 - onafhankelijke cliëntondersteuning en
 - de mogelijkheid om een familiegroepsplan op te stellen.
- Onderzoek door gemeente.
- Huisbezoek(en).
- Besluit moet binnen 8 weken na de datum van aanvraag zijn genomen.

Verwijzing

- Door huisarts, medisch specialist of jeugdarts.
- Is gelijk aan een aanvraag.
- Gemeente kan nadere regels stellen m.b.t. het proces, maar kan de geïndiceerde zorg niet afwijzen.

Onafhankelijke cliëntondersteuning

- Is geregeld in de Wmo 2015 en geldt ook voor de Jeugdwet.
- Voor alle gemeenten verplicht om te regelen.
- Is gratis.
- Betreft vragen over levensdomeinen zoals zelfstandig leven, zorg en ondersteuning, participatie, wonen, onderwijs en werk en inkomen.
- Een cliëntondersteuner is onafhankelijk en denkt mee in het belang van de inwoner. Hij biedt informatie, advies en ondersteuning op maat.
- Het is geen hulpverlening.
- Gemeenten bepalen hoe ze de cliëntondersteuning organiseren en bij welke organisatie(s) ze dit beleggen.

Familiegroepsplan

- Gemeenten (wijk-/buurtteams, CJG's), jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen moeten gezinnen informeren over het opstellen van een familiegroepsplan
- En éérst aan gezinnen de gelegenheid bieden om een familiegroepsplan op te stellen, samen met familie, vrienden en anderen die tot de sociale omgeving van de jeugdige behoren. De financiering is daarbij een onderdeel.

Beoordeling/onderzoek (1 van 2)

1. Vaststellen wat de hulpvraag is van de jeugdige of zijn ouder;
2. Vaststellen of er sprake is van opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen en zo ja, welke dat concreet zijn;
3. Vaststellen welke hulp, gelet op de problematiek nodig is (vorm, duur en frequentie) om de jeugdige in staat stellen om:
 1. gezond en veilig op te groeien;
 2. te groeien naar zelfstandigheid;
 3. voldoende zelfredzaam te zijn en maatschappelijk te participeren.

Beoordeling/onderzoek (2 van 2)

4. Onderzoek of en in hoeverre de eigen mogelijkheden en probleemoplossend vermogen van ouder(s) en van het sociale netwerk toereikend zijn om zelf de nodige hulp en ondersteuning te kunnen bieden;
5. Onderzoek of er aanspraak bestaat op een voorliggende voorziening;
6. Onderzoek of er aanspraak bestaat op een algemene voorziening.

Soorten hulp (1 van 4)

- Direct hulp
 - Bij een vermoeden van huiselijke geweld of voor advies.
 - Contact opnemen met Veilig Thuis: 0800-2000
- Jeugdhulp aan huis (ambulante jeugdhulp)
 - Bij problemen in het gezin, bijv. ruzie, spijbelen.
 - Dit gebeurt steeds vaker vanuit het sociaal wijkteam.
 - Vaak gericht op activeren, structureren, participeren en het vergroten van de zelfredzaamheid.
- Jeugdhulp op locatie (ambulante (dag) behandeling)
 - Bv. Jeugd GGZ: Kinderen en jongeren met psychische problemen, zoals angsten en piekeren. En ook dyslexie of ADHD
 - Landelijk Transitiearrangement (LTA)
 - Vaak gericht op het opheffen, verminderen of accepteren van de problematiek

Soorten hulp (2 van 4)

- Pleegzorg
 - Pleegouders nemen (tijdelijk) de opvoeding en verzorging van een kind op zich.
 - In overleg tussen ouders, het kind en hulpverleners.
 - De gemeente moet dit goedkeuren.
- Gezinshuis
 - Kinderen tot 21 jaar met zware problemen kunnen in het gezin van een hulpverlener gaan wonen.

Soorten hulp (3 van 4)

- Verblijf in een jeugdinstelling
 - Vrijwillig of gedwongen.
 - Bij psychische problemen, emotionele problemen, gedragsproblemen, leerproblemen, slechte relatie met ouders, problemen op school of met werk, moeilijkheden om vrienden te maken.
- Gesloten jeugdhulp bij ernstige problemen
 - Bij ernstige (gedrags)problemen.
 - Wanneer een jeugdige niet meewerkt aan de hulp die nodig is;
 - En er ernstige zorgen zijn over de veiligheid van de jongere of naasten:
 - Hiervoor is altijd een machtiging nodig van de kinderrechter.

Soorten hulp (4 van 4)

- Ondertoezichtstelling en voogdij
 - Alleen mogelijk na een onderzoek van de Raad voor de Kinderbescherming.
 - De kinderrechter beslist.
 - Een gecertificeerde instelling voert de maatregel uit.

- Jeugdreclassering
 - Begeleiding voor jongeren die een proces-verbaal hebben gehad van de politie of leerplichtambtenaar.
 - Zij krijgen een persoonlijk begeleidingsplan.
 - Alleen kinderrechters, het openbaar ministerie, de Raad voor de Kinderbescherming en de justitiële jeugdinrichtingen kunnen jeugdreclassering opleggen.
 - Een gecertificeerde instelling voert de maatregel uit.

Verlengde jeugdhulp

- Hulp aan jeugdigen tussen de 18 en 23 jaar. Bijvoorbeeld als nog hulp nodig is en die hulp niet vanuit een andere wet kan worden geleverd. Of omdat de behandeling nog doorloopt.
- Als de jeugdhulp wordt ingezet in het kader van een strafrechtelijke beslissing of jeugdreclassering.
- Voorwaarden voor verlengde jeugdhulp:
 - de jeugdige kreeg al voor zijn 18^e levensjaar hulp op grond van de jeugdwet en de gemeente vindt dat voortzetting nodig is;
 - voor bereiken van de 18^e leeftijd is bepaald dat jeugdhulp nodig is of;
 - na beëindiging van de jeugdhulp (die was begonnen voor het 18^e levensjaar) binnen een termijn van half jaar de gemeente vaststelt dat hervatting van de jeugdhulp noodzakelijk is.

Vorm jeugdhulp gemeente

- Zorg in natura
 - De zorg of de voorziening wordt geleverd door een organisatie waarmee de gemeente een contract heeft.
- Persoonsgebonden budget (Pgb)
 - Geldbedrag om zelf de zorg of de voorziening in te kopen.

Persoonsgebonden Budget (PGB)

Voorwaarden:

- Als het gaat om een individuele voorziening.
- Als men zelf het pgb kan beheren en de nodige zorg, hulp en ondersteuning kan inkopen en aansturen.
- Als de zorg die wordt ingekocht, voldoet aan de eisen voor kwaliteit en veiligheid.
- Een pgb is nooit meer dan wat zorg in natura voor de gemeente zou kosten.
- Een pgb moet voldoende zijn om de noodzakelijke hulp in te kunnen kopen.

Voor zorgverleners loopt de uitbetaling via de SVB.

Zorggebruik jeugdigen

- Gemeenten zijn verplicht om 2 keer per jaar gegevens over het gebruik van jeugdhulp aan te leveren bij het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)
- www.waarstaatjegemeente.nl

Kwaliteit jeugdhulp

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor kwalitatief goede jeugdhulp

- **Vertrouwenspersoon:**
 - Voor vragen of klachten over jeugdhulp kunnen de ouders en/of het kind gratis terecht bij een vertrouwenspersoon van Jeugdstem vertrouwenspersonen AKJ (Advies- en Klachtenbureau Jeugdzorg);
 - telefoonnummer 088-5551000 of via info@jeugdstem.nl.
- **Verplicht cliëntervaringsonderzoek (CEO)**
 - Gemeenten zijn verplicht dit jaarlijks te doen;
 - sinds 2021 is het vormvrij.

Geen ouderbijdrage

Er is geen ouderbijdrage verschuldigd.

Wel kan een verblijf buiten het gezin gevolgen hebben voor de kinderbijslag.

Hervormingsagenda (1 van 5)

Aanloop naar hervormingsagenda

- Start onderzoek n.a.v. tekorten bij gemeenten;
- Uitspraak Commissie van Wijzen:
 - Er kan een miljard bezuinigd worden wanneer hervormingsmaatregelen genomen worden
 - Rijk moet gemeenten compenseren voor tekorten als ze zich voldoende ingespannen hebben om de kosten van het stelsel te beheersen;
- Overleg in de vijfhoek (Rijk, gemeenten, aanbieders, professionals en cliënten) over hervormingen;
- Vertraging door verschil van mening VNG en Rijk over financieel kader;
- In april 2023, na 1,5 jaar onderhandelen, principeakkoord bereikt.

Hervormingsagenda (2 van 5)

De Hervormingsagenda Jeugd heeft 2 doelen, die nadrukkelijk aan elkaar zijn gekoppeld:

1. Betere en tijdige zorg en ondersteuning, op de juiste plek en wanneer dit nodig is.
2. Een beheersbaar en daarmee duurzaam financieel houdbaar stelsel.

Gericht op een inhoudelijke vernieuwing die de kwaliteit van de jeugdzorg verhoogt.

Hervormingsagenda (3 van 5)

Opgaven hervormingsagenda

- **Maatschappelijk debat:** over opvoeden en opgroeien en de ontwikkelingen, die ten grondslag liggen aan groeiend gebruik.
- **Breed kijken:** jeugddomein beter verbinden met onderwijs, jeugdgezondheidszorg, volwassen ggz en bestaanszekerheid.
- **Toegankelijk en beschikbaar:** jeugdhulp altijd beschikbaar voor de meest kwetsbare jeugdigen en gezinnen (reikwijdte jeugdhulpplicht)
- **Laagdrempelig en dichtbij huis:** stevige lokale teams in verbinding met specialisten
- **Voorkomen en terugdringen van residentiële jeugdhulp:** gesloten jeugdhulp kleinschalig

Hervormingsagenda (4 van 4)

Opgaven hervormingsagenda

- 6. Kwaliteitsimpuls:** kwaliteits- en effectiviteitsverbetering + blijvend leren
- 7. Tijdige en passende hulp:** beschikbaarheid verbeteren door versterken samenwerking (regionale organisatie en inkoop van specialistische jeugdhulp)
- 8. Minder administratieve lasten:** eenvoudige uitvoering, minder administratieve lasten en aanpak negatieve gevolgen marktwerking
- 9. Meer inzicht in functioneren stelsel:** verbeteren uniforme data en monitoring
- 10. Met minder middelen gerichte keuzes maken:** verdeling van verantwoordelijkheden en financiële risico's tussen Rijk en gemeenten

Hervormingsagenda (5 van 5)

Lokale opgaven in de hervormingsagenda

1. Goede regionale samenwerking (gemeenschappelijke regeling)
2. De reikwijdte van de jeugdhulpplicht in verordening
3. Stevige lokale teams inclusief verbinding aanpalende domeinen
4. Verbeteren voorzieningen voorveld
5. Betere verbinding tussen lokale maatschappelijke partners

Vragen?

Heeft u nog vragen?

**Gelieve niets uit deze slides zonder
toestemming van de Koepel te gebruiken**

**Hartelijk dank voor uw
aanwezigheid en inbreng!**